

Eindrapportage Kennis op Maat versie februari 2025

Algemene gegevens	
KoM-nummer	22015
Titel	Ontsluiten kennis Functionele Agrobiodiversiteit
Missie / Sleuteltechnologie	LNV-MMIP's
Uitvoerende WR-instituten	WUR Open Teelten
Projectleider WR (naam + e-mailadres)	Bas Allema, bas.allema@wur.nl
Penvoerder (namens private partijen)	Lotte van Dueren den Hollander
Startdatum	1 jan 2023
Einddatum	31 mrt 2025

Kern van het KoM-project (max 200 woorden)

Telers worden gestimuleerd om biodiversiteit op hun bedrijf te vergroten, bijvoorbeeld door groenstroken aan te leggen. Tegelijk heerst er onzekerheid over mogelijke risico's, zoals toename van plagen. Dit project voorziet in de kennisbehoefte van telers, adviseurs, studenten en docenten over Functionele Agrobiodiversiteit (FAB): hoe groenstroken slim in te richten zodat ze bijdragen aan bestuiving, natuurlijke plaagbestrijding of landschapsverfraaiing, zonder nadelige gevolgen voor het gewas.

Binnen dit KoM-project is een interactieve tool ontwikkeld die gebruikers helpt bij de keuze van geschikte planten voor groenstroken, afgestemd op hun doel en teeltplan. De tool geeft per plantensoort inzicht in functie, risico's (zoals ziekten of aaltjes) en onzekerheden in de beschikbare kennis. De inhoud is gebaseerd op eerder ontwikkelde kaders binnen PPS FAB+ en wordt verrijkt met feedback van een gebruikersgroep van telers en adviseurs.

De doelgroep is bereikt via online demonstraties, workshops, presentaties, artikelen in vakbladen, advertenties, een webinar, nieuwsbrieven en sociale media. Het draagt bij aan de implementatie van het GLB en het versterken van de relatie tussen landbouw en natuur.

Concrete resultaten en producten (output)

Producten

- Website www.groenwijzer.nu met een database met 226 planten (184 kruiden, 42 bomen en struiken) planten en hun functies voor bevorderen van 7 groepen natuurlijke plaagbestrijders en 4 groepen bestuivers. Voor 18 risico's (plagen, virus en onkruid) van 6 gewassen is aangegeven of dit een aandachtspunt is bij een plantensoort. De website bevat een tool om een selectie te maken van planten voor een groenstrook op basis van een voor afgesteld doel (bevorderen natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving of verfraaien van het landschap) en een bouwplan. Op de website is achtergrond te vinden over de groepen natuurlijke plaagbestrijders en bestuivers en worden tips gegeven voor het aanleggen en onderhouden van groenstroken.
- [Artikel Nieuwe Oogst](#) 28 feb 2025: Alle kennis over akkerranden op één plek

- [Artikel Nieuwe Oogst](#) 19 maart 2025: GroenWijzer helpt gewastelers bij samenstelling akkerrand
- [Webinar 17 maart 2025](#): Akkerranden: natuurlijke plaagbeheersing en onkruidbeheer

Kennisverspreiding (online)

2023

- [Nieuwsbericht WUR](#) 11 mei 2023: Nieuw KoM-project: Ontwikkeling tool voor inrichting functionele groenstroken

2024

- [Nieuwsbericht BO Akkerbouw](#) 24 juli 2024: GroenWijzer helpt bij keuzes voor natuurlijke plaagbeheersing
- [Nieuwsbericht IRS 24 juli](#) 2024: GroenWijzer: handig hulpmiddel bij invulling akkerrand
- [Nieuwsbericht NFO](#) 25 juli 2024: Online tool GroenWijzer helpt hardfruittelers bij keuzes voor natuurlijke plaagbeheersing
- [Nieuwsbericht WUR](#) 26 juli 2024: GroenWijzer helpt bij keuzes voor natuurlijke plaagbeheersing
- [Nieuwsbericht LTO Noord](#) 26 juli 2024: GroenWijzer helpt bij keuzes voor natuurlijke plaagbeheersing
- [Nieuwsbericht LTO Nederland](#) 9 augustus 2024: Online tool GroenWijzer hulpmiddel voor natuurlijke plaagbeheersing

2025

- Advertorial in Nieuwe Oost 27 jan, 20 feb, 18 mrt 2025
- [Nieuwsbericht WUR](#) 10 april 2025: Serieuze aanpak akkerrand geeft serieus resultaat
- [Nieuwsbericht BO Akkerbouw](#) 15 april 2025: Serieuze aanpak akkerrand loont
- [Nieuwsbericht WUR](#) 24 april 2025: Benader de aanleg van een akkerrand als de aanleg van een gewas
- [Nieuwsbericht BO Akkerbouw](#) 4 mei 2025: Een goede akkerrand begint bij een doordachte aanleg
- [Nieuwsbericht Groen Kennisnet](#) 3 juni 2025: GroenWijzer helpt bij slimme plantkeuze voor

Kennisverspreiding (bijeenkomsten en presentaties)

2023

- Demodag van Boer en Natuur Flevoland
- Presentatie voor Boer en Natuur Hoeksche Waard

2024

- 26 februari: Presentatie van de tool op de Bodem en Water Flevoland dag
- 30 mei: Presentatie van de tool op de Future Farming and Food experience
- 23 juli: Online lancering van de GroenWijzer
- 29 augustus: Demodag Biodiversiteit en Techniek
- 18 oktober: Netwerkbijeenkomst Plantgezondheid, Randwijk
- 7 november: Weerbaarheid in Praktijknetwerkdag
- 3 december: Kennisdag van NFO 2025

2025

- 8 januari, workshop voor CropSolutions Kennisdagen
- 18 en 20 maart: Workshops van IRS voor hun buitendienst
- 12 mei: Presentatie voor internationale studiegroep uit Estland en Letland
- Juli: Presentatie en excursie voor ANV Hollands Noorden

Borging resultaten en kennisproducten

Kosten voor hosting van de website en klein onderhoud is vanuit het project geborgd tot en met 31 december 2027. Tot die tijd wordt gezocht naar vervolfinanciering van hosting van de GroenWijzer. Het webinar is online terug te kijken op YouTube. De link is te vinden op de website van de GroenWijzer.

Resultaat en effect (outcome):

De website GroenWijzer.nu biedt ondernemers een instrument om inzicht te krijgen in de functies van groenstroken voor plaagregulatie of bestuiving en in de mogelijke risico's. Deze kennis helpt de drempel te verlagen voor een ondernemer die overweegt om groenstroken aan te leggen. De praktische tips en adviezen over het aanleggen en beheer van groenstroken draagt bij aan het verhogen van de slagingskans van groenstroken en vergroot daarmee het handelingsperspectief van telers. De website GroenWijzer.nu is ruim 4000 keer bezocht. Het webinar is door 112 mensen live bekeken en ruim 30 naderhand. Via de bijeenkomsten en presentaties zijn een honderdtal ondernemers bereikt.

Doelgroepbereik

Tabel met bereikte doelgroepen

Kennis is via direct contact ontsloten voor (aangeven met x):			
Kennisorganisaties	x	Beleidsmakers	x
Adviseurs	x	ANBI	
Private eindgebruikers	x	Onderwijsinstellingen	
Publieke eindgebruikers	x	Internationale organisaties	x

Deze informatie wordt opgevraagd op verzoek van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Bijdrage van de partners

Cosun Beet Company heeft via IRS vier maal een workshop georganiseerd over de GroenWijzer voor haar buitendienst (80 adviseurs) en heeft data gedeeld over waardplantstatus van planten voor bietenvergelingsvirussen.

NFO heeft bijgedragen aan de communicatiewerkgroep en aan een workshop over de GroenWijzer op de Netwerkbijeenkomst Plantgezondheid.

BO Akkerbouw was penvoerder en had de lead in de communicatie; heeft een communicatieplan geschreven en helpen uitvoeren. Voorbereiden en voorzitten van consortiumvergaderingen. Meegedacht met vormgeving van de website en betrokken bij gesprekken met de ontwikkelaar over de voortgang.

LTO Nederland nam deel aan de consortiumbijeenkomsten.

LTO Noord heeft bijgedragen aan de communicatiewerkgroep en drie workshops/presentaties helpen organiseren alsook het webinar.

Van Iperen nam deel aan de consortiumbijeenkomsten.

AgriFirm heeft wanneer nodig input en feedback gegeven voor de tool en heeft deze onderdeel gemaakt van de interne opleiding Biodiversiteit & Ecosysteemdiensten. In communicatie over akkerranden wordt verwezen naar de GroenWijzer.

Vereniging Artemis nam deel aan de consortiumbijeenkomsten.

Coöperatie Collectief Hoeksche Waard heeft meegeschreven aan de pagina 'aanleg en beheer' akkerranden en meegewerkt aan een artikel voor Nieuwe Oogst.

Boer en Natuur Flevoland heeft meegeschreven aan de pagina 'aanleg en beheer' akkerranden en bijgedragen aan het webinar.

ANV Hollands Noorden heeft meegeschreven aan de pagina 'aanleg en beheer' akkerranden en bijgedragen aan een workshop/veldexcursie over de GroenWijzer.

Voor alle partners geldt dat zij zich hebben ingespannen om over de GroenWijzer te communiceren binnen hun netwerk(ken).

Impact

Het project heeft bijgedragen aan het behalen de missie '*Weerbare plantaardige productie op een vitale bodem/substraat*' (2C) op het deelprogramma '*Natuur en biodiversiteit*'. Specifiek heeft het project bijgedragen aan het inzichtelijk maken van *interacties tussen biodiversiteit en de teelt van gewassen*. Met de GroenWijzer kunnen telers op bedrijfsniveau zien wat de baten dan wel risico's zijn van een groenstrook (bloemenmengsel of haag). Hiermee beschikken telers over *praktische toepassingen om (agro)biodiversiteit in plantaardige teelten te benutten en versterken*. Het effect is dat telers, al dan niet via zijn/haar adviseur, bewuster *kennis toepast over de interacties tussen teelt en biodiversiteit in biodiverse teeltsystemen*.

Ervaringen van de doelgroep

"Met de GroenWijzer heb ik een handvat in handen gekregen om de juiste stappen te nemen op mijn bedrijf voor het toepassen van bloemenmengsels. Een paar jaar geleden wilde ik beginnen met bloemenranden, maar in het mengsel van de agrarische natuurvereniging zaten soorten die contra zouden werken op wat ik mijn teelt wilde bereiken. Ik liep er tegen aan dat ik van alles wilde, maar eigenlijk nog helemaal niks wist. Op internet kwam ik van alles tegen dat goed leek, maar de ervaring leert dat er nog geen kant en klaar oplossingen zijn. Gelukkig hebben we die kennis nu in een website. Dit soort tools zijn nodig om de juiste stappen te nemen want anders ligt het afbreukgevaar op de loer, met deze tools heb je wat goeds in handen, dat je vanuit een goede basis kunt staren. Ik kan nu leunen op het natuurlijke evenwicht in mijn teelt en daarmee bespaar ik op het gebruik van insecticide in de uien." Klaas Schenk, akkerbouwer in Anna Pawlowna.

Reflectie

Inhoudelijk heeft het project het resultaat behaald dat was beoogd.

De samenwerking van het database team is min of meer volgens plan verlopen. Door personele wisselingen zijn nieuwe mensen aan het team toegevoegd. De samenwerking van het communicatie team miste, ondanks goede wil, wat slagkracht, waardoor dit onderdeel aanvankelijk niet goed opgang kwam. Ook hier speelde personele wisseling een rol dat samenviel met onvoldoende overdracht bij ouderschapsverlof. Het communicatieteam heeft na afloop van het project op initiatief van BO Akkerbouw gereflecteerd op het eigen functioneren. Al met al waren alle betrokken partners bij het communicatieteam zeker tevreden met alle communicatie activiteiten die gedaan zijn, ook al ging communicatie binnen het team niet altijd vanzelf.

Een belangrijke les om mee te geven aan nieuwe KoM-projectleiders is om de projectmanagement niet te onderschatten. Als je zelf ook inhoudelijk betrokken bent is het aan te bevelen iemand anders te vragen om de projectmanagement op zich te nemen. Een andere les is dat het ontwikkelen van een digitale tool niet moet worden onderschat. In ons project werd de inhoud van de tool gelijktijdig ontwikkeld met de tool zelf, wat het proces er niet makkelijker op maakte. Een andere les is dat het actief betrekken van alle partners een taak op zich is en als dusdanig moet worden opgevat, en mee-begroet.

Financiën over totale looptijd

Projectfinanciering (EXCL. BTW in €)	begroot	realisatie	Realisatie-%	Cofin. %
	totaal	totaal		
Totaal bijdrage bedrijven <i>in kind</i>	€ 68.112	€ 66.067	97%	
Totaal bijdrage bedrijven <i>in cash</i>	€ 15.000	€ 15.000	100%	100%
Bijdrage publieke financiering (WR capaciteit)	€ 166.230	€ 166.230	100%	100%
TOTAAL (excl. BTW)	€ 249.342	€ 246.097	99%	